

Agrolesníctvo na Slovensku

Aktuálny stav a perspektívy, aktivity v projekte LIFE-IP Natura 2000 SVK

Jaroslav Jankovič
jaroslav.jankovic@nlcsk.org

Projekt LIFE - IP NATURA 2000 SVK (LIFE19 IPE/SK/000003) je financovaný zo zdrojov Európskej únie v rámci programu LIFE a zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Obsah prezentácie

- **Stručne z histórie agrolesníctva**
- **Definícia agrolesníctva, čo je a čo nie je agrolesníctvo**
- **Zmeny v obhospodarovaní krajiny na Slovensku za posledných 75 rokov**
- **Negatíva „priemyselného“ poľnohospodárstva**
- **Environmentálne a ekonomické prínosy agrolesníctva**
- **Aktuálny stav a perspektívy agrolesníctva na Slovensku**
- **Legislatívne aspekty agrolesníckeho spôsobu hospodárenia**
- **Agrolesnícke aktivity v projekte „Príroda pre všetkých“**
- **Ako ďalej s agrolesníctvom na Slovensku**

Stručne z histórie agrolesníctva

Dejiny agrolesníctva

História ľudských činností, ktoré dnes nazývame „**agrolesníctvo**“ siaha do obdobia začiatkov premeny ľudstva z lovcov a zberačov plodov na chovateľov zvierat a pestovateľov rastlín (**cca pred 11 000 rokmi**)

Prvé formy hospodárenia na pôde a chov hospodárskych zvierat boli spojené s drevinami, a možno ich považovať za **počiatky agrolesníctva**

Rozmanité prírodné podmienky na Zemi viedli k vytváraniu **nespočetného množstva rôznych kombinovaných systémov poľnohospodárskej produkcie s drevinami**, ktoré môžeme aj dnes nájsť po celom svete.

Napríklad v Európe, najmä do stredoveku, **bolo bežné rúbať lesy**, a na vypálených **rúbaniskách sadiť poľnohospodárske plodiny**, často spolu s vybranými drevinami, vrátane ovocných.

Častá bola aj **lesná pastva** a **vytváranie pasienkov klčovaním lesov**.

Tieto spôsoby hospodárenia sa rozšíril **aj na Slovensku** pričom ešte v prvej polovici 20. storočia, pred kolektivizáciou, **väčšina našich roľníkov kombinovala poľnohospodársku produkciu s pestovaním drevín**.

Okrem poľnohospodárskych plodín a chovu zvierat si tak zabezpečovali aj drevo a plody ovocných stromov.

Vtedy **pojem „agrolesnícke systémy“ neexistoval** a hospodárenie sa riadilo zdravým sedliackym rozumom.

Stručne z histórie agrolesníctva

Zmeny v poľnohospodárstve v 19. a 20 storočí

S rastom svetovej populácie, najmä v posledných dvoch storočiach, sa **radikálne menil aj spôsob produkcie potravín** – najmä v priemyselne vyspelých krajinách.

V Európe, s využitím technologického pokroku a intenzifikácie poľnohospodárskej výroby, došlo k **oddeleniu poľnohospodárstva od lesníctva**.

Tento trend sa prejavil v praxi aj vo vzdelávaní a v druhej polovici 20. storočia začali mnohé európske krajiny, vrátane Slovenska, považovať za **legitímne iba poľnohospodárstvo alebo lesníctvo**, pričom kombinované systémy postupne ustúpili.

K zachovaniu kombinovaných systémov hospodárenia na pôde, ktoré dnes nazývame **agrolesníctvom** došlo v Európe prevažne len v oblastiach, **kde prírodné podmienky**, ako klimatické a morfológické faktory, **limitovali rozvoj intenzívneho poľnohospodárstva**.

Príkladmi týchto systémov sú **tradičné agrolesnícke systémy v Stredomorí**, ako je **dehesa** v Španielsku, **montado** v Portugalsku, alebo tzv. „**domáce záhrady**“ a **pasienky s drevinami** v horských oblastiach Európy.

Stručne z histórie agrolesníctva

Vznik pojmu „agrolesníctvo“

V tropických a subtropických oblastiach sa systémy kombinujúce poľnohospodársku výrobu s pestovaním drevín rozvíjali po dlhú dobu. Koncom 19. storočia sa však v týchto regiónoch začalo **masívne zakladanie lesných plantáží**, čo malo za následok **postupné potláčanie tradičných spôsobov obživy miestnych farmárskych rodín**.

Rozvoj lesného hospodárstva a lesného priemyslu, podporovaný zvonka, nezohľadňoval potreby miestneho obyvateľstva, čo viedlo k zhoršovaniu potravinovej situácie a rastúcej ekologickej degradácii týchto území.

V 70-tych rokoch 20. storočia FAO (Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo) prehodnotila svoju politiku a začala sa zameriavať na riešenie vidieckej chudoby. Popri zdôrazňovaní význam lesníctva pre rozvoj vidieka v rozvojových krajinách, **upozornila na výhody kombinácie poľnohospodárskej produkcie a drevín pre farmárov** aj národy. FAO odporučila, aby sa v tropických oblastiach vyhýbali falošnému oddeleniu poľnohospodárstva a lesníctva (King 1987).

Vtedy sa v tropických oblastiach **začal používať pojem „agrolesníctvo“**, ktorý sa **stal oficiálnym termínom v roku 1977**, keď bola založená Medzinárodná rada pre výskum v agrolesníctve (dnes známa ako World Agroforestry - ICRAF).

Jedna z prvých **definícií agrolesníctva** ho opisuje ako **trvalo udržateľný systém hospodárenia, ktorý zvyšuje výnosy z pôdy kombinovaním produkcie plodín, lesných rastlín (vrátane stromov) a zvierat na tej istej ploche, pričom sú uplatňované hospodárske postupy zohľadňujúce miestne kultúrne tradície** (Bene a kol. 1977, King a Chandler 1978).

Stručne z histórie agrolesníctva

Vznik záujmu o agrolesníctvo v Európe

Intenzívna poľnohospodárska výroba 20. storočia, podporovaná Spoločnou poľnohospodárskou politikou (SPP), priniesla **radikálne zvýšenie produkcie**, ale zároveň aj **množstvo negatívnych ekologických a sociálnych problémov**.

Medzi najväčšie patrí **degradácia poľnohospodárskej pôdy, erózia, kontaminácia pôdy agrochemikáliami, strata biodiverzity a vyhynutie živočíšnych druhov ako aj vyludňovanie vidieka spojené so stratou pracovných miest**.

Tieto negatívne trendy sa ešte zhoršili v dôsledku **klimatickej krízy**, ktorá je výsledkom dramatických zmien klímy v posledných štyroch desaťročiach.

V 90-tych rokoch 20. storočia **začal rastúci záujem o starodávnu prax kombinovania stromov, poľnohospodárskych plodín a zvierat**, ktorá bola predtým ignorovaná v európskych poľnohospodárskych a lesníckych modeloch orientovaných na jednu komoditu.

Prvá komplexná **analýza agrolesníctva v Európe** vyšla v roku 2009 (Rigueiro-Rodríguez, McAdam, Mosquera-Losada, eds., 2009). V roku 2011 bola založená Európska agrolesnícka federácia (www.eurafagroforestry.eu), ktorá združuje odborníkov a organizácie venujúce sa agrolesníctvu.

Agrolesníctvo sa stalo významným inovačným trendom v poľnohospodárstve a zohráva dôležitú úlohu aj v realizácii európskej stratégie pre biohospodárstvo a prechod na obehovú ekonomiku.

Agrolesníctvo prešlo významným vývojom a stalo sa globálne rozpoznávaným a samostatným vedným odborom.

Definícia agrolesníctva

Agrolesníctvo predstavuje také **systemy hospodárenia** na pôde, pri ktorých sa na jednej ploche **zámerne kombinuje** poľnohospodárska produkcia (rastlinná a/alebo živočíšna) s pestovaním **drevín** (lesných a/alebo ovocných **stromov** a/alebo **krov**)

- Agrolesníctvo = **integrácia drevín s poľnohospodárskymi plodinami a/alebo hospodárskymi zvieratami**, pri využití benefitov vyplývajúcich z ich vzájomných interakcií (ekonomických a ekologických)
- Agrolesníctvo je návrat k používaniu **zdravého sedliackeho rozumu** a využívanie funkcií **drevín** pri hospodárení na pôde alebo
- **NÁVRAT DREVÍN DO POĽNOHOSPODÁRSKYCH SYSTÉMOV – AKO INTEGRÁLNEJ SÚČASTI FARMÁRČENIA**

Čo JE agrolesníctvo

Čo NIE JE agrolesníctvo

Agrolesníctvo **NIE JE**:

- striedanie lesných a poľnohospodárskych pozemkov,
- plošné zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy,
- plantáže rýchlorastúcich **drevín** na poľnohospodárskej pôde,
- v dôsledku sukcesie drevinami porastené nevyužívané poľnohospodárske pozemky,
- tzv. krajinné prvky, alebo nelesná drevinová vegetácia, ktorá vznikla prirodzenou sukcesiou, či umelou výsadbou človekom a dnes **nie je nijako obhospodarovaná**
- výsadby **drevín**, ktoré sú dnes novo navrhované ako „spoločné zariadenia a opatrenia“ v rámci pozemkových úprav

Prečo? – chýba zámerná integrácia a interakcia **drevín** s poľnohospodárskou produkciou na tej istej ploche, resp. **dreviny** nie sú obhospodarované farmármi

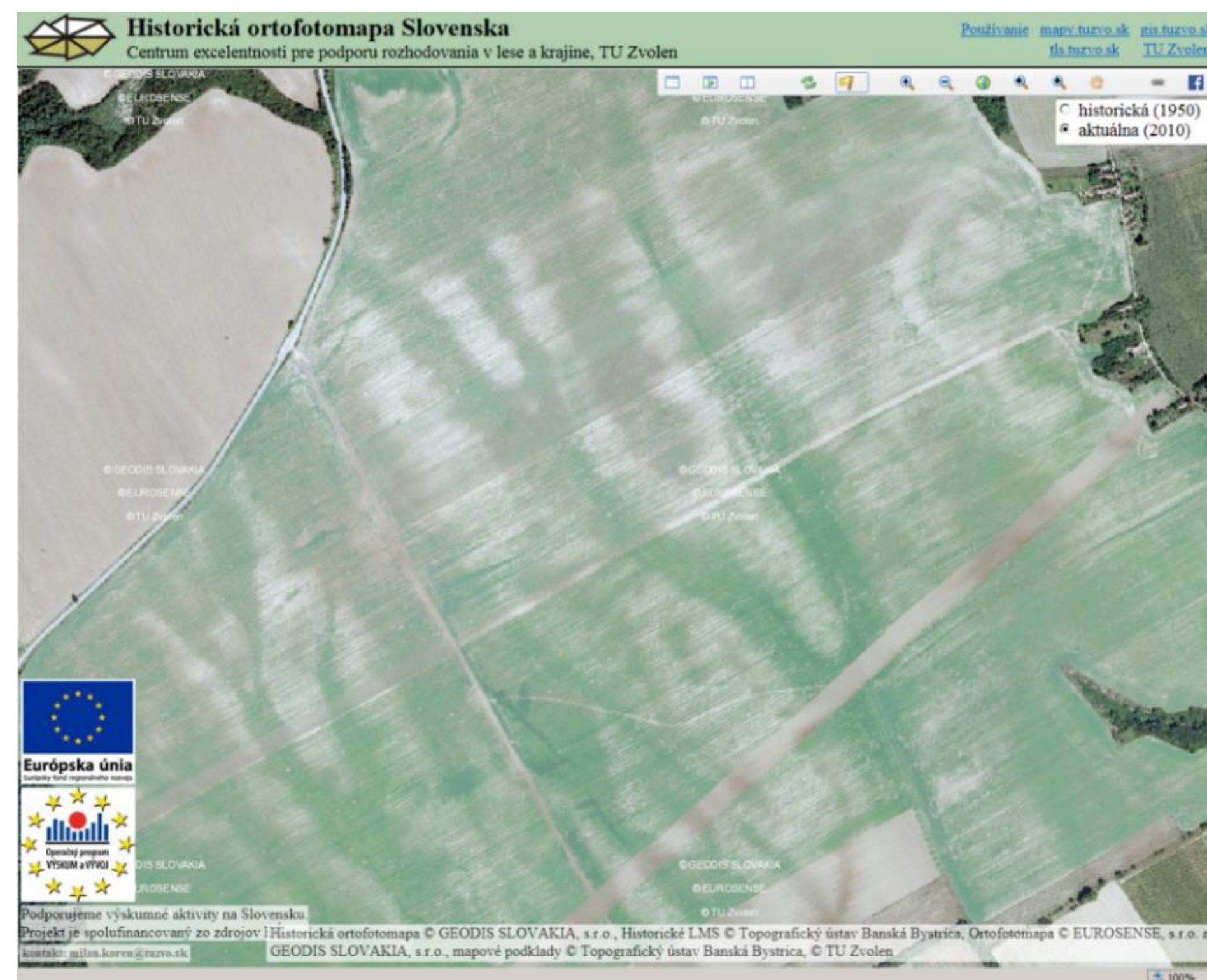
Zmeny v obhospodarovaní krajiny na Slovensku za posledných 75 rokov

Zemianske Sady – severozápadne od Serede
(Podunajská pahorkatina)

Letecká snímka z roku

1950

Zemianske Sady – severozápadne od Serede
(Podunajská pahorkatina)

Letecká snímka z roku

2017

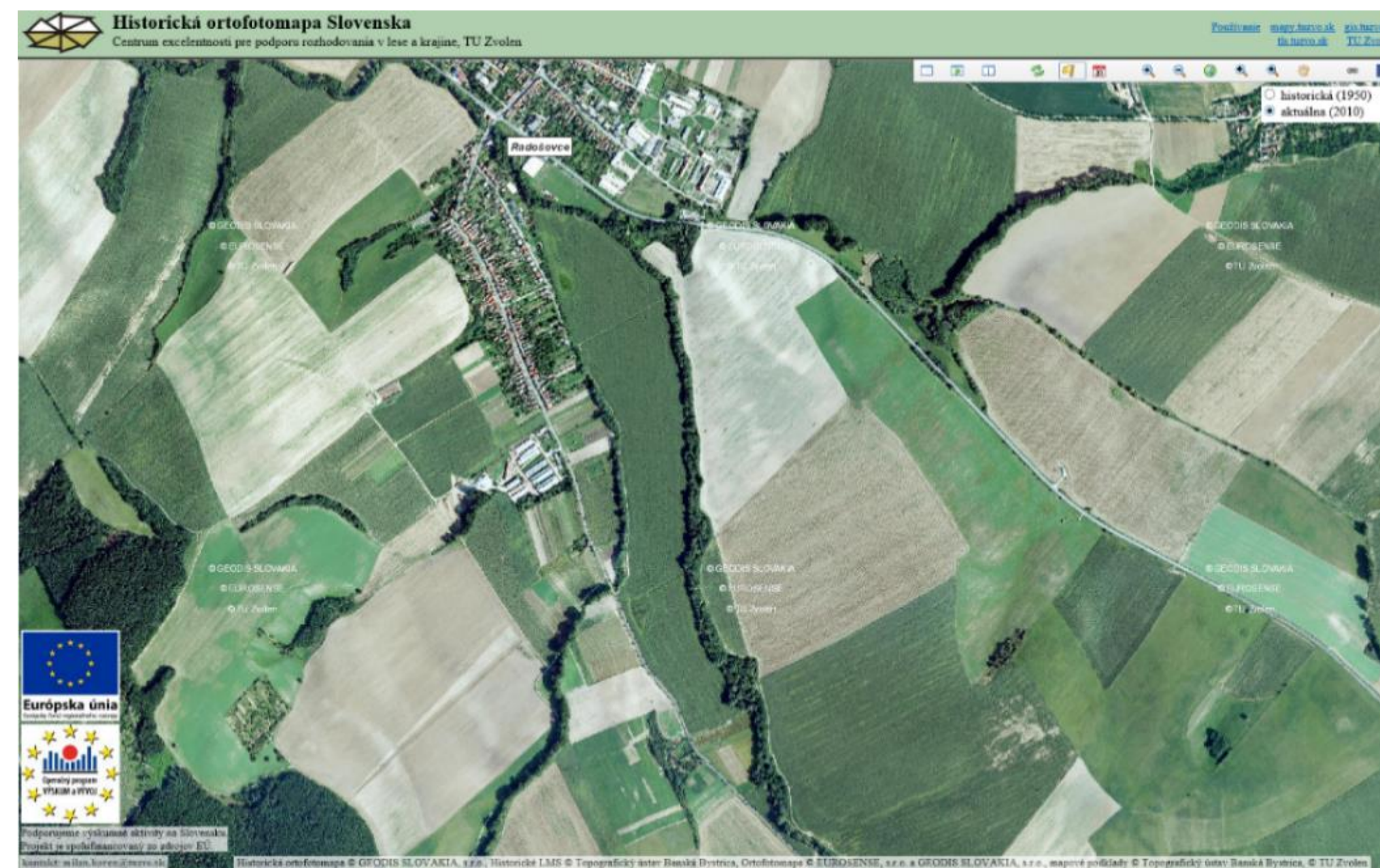
Zmeny v obhospodarovaní krajiny na Slovensku za posledných 75 rokov

Radošovce (okres Skalica)
(Chvojnická pahorkatina)

Letecká snímka z roku

1950

Radošovce (okres Skalica)
(Chvojnická pahorkatina)

Letecká snímka z roku

2017

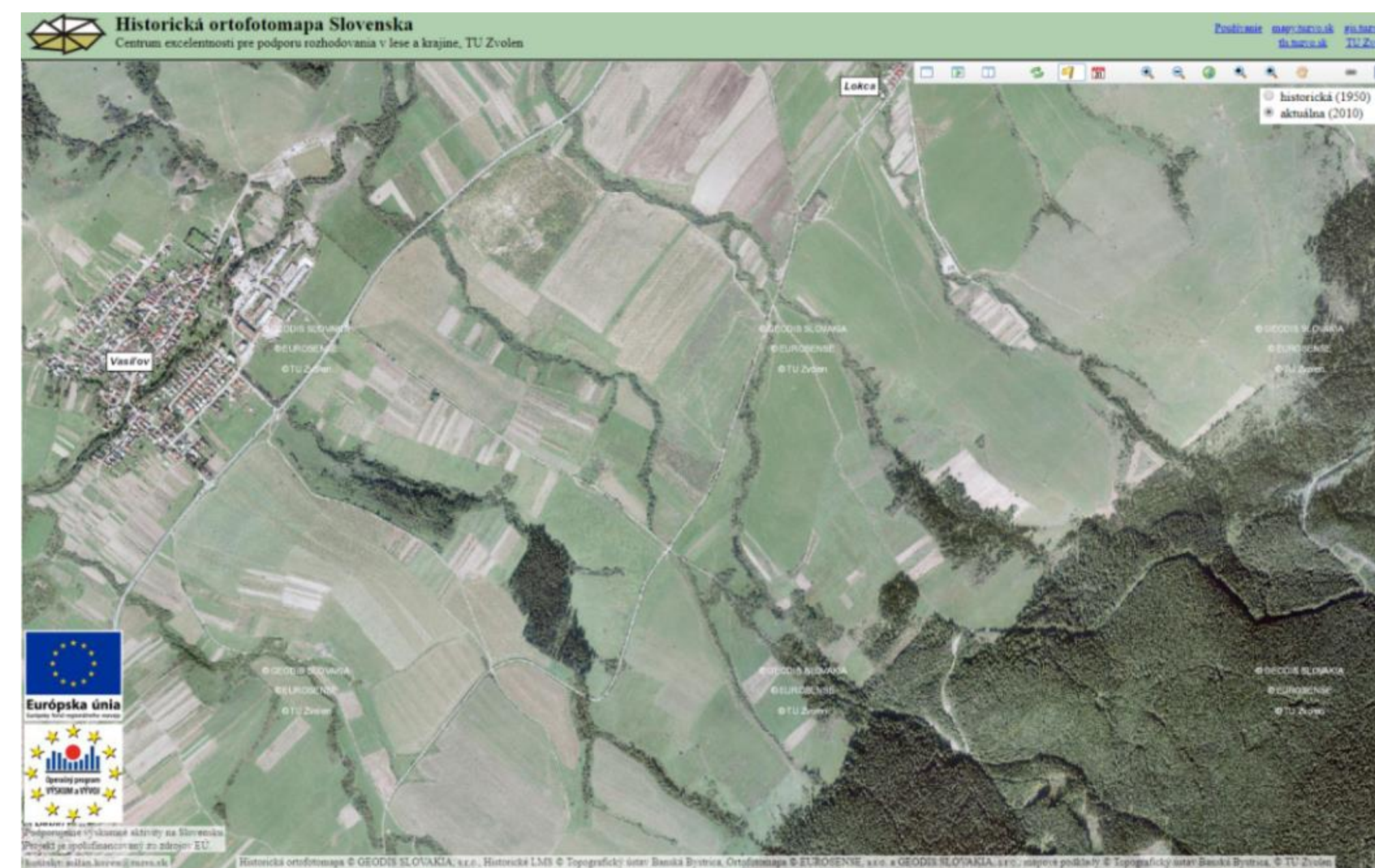
Zmeny v obhospodarovaní krajiny na Slovensku za posledných 75 rokov

Vasil'ov – Lokca
(Oravská kotlina)

Letecká snímka z roku

1950

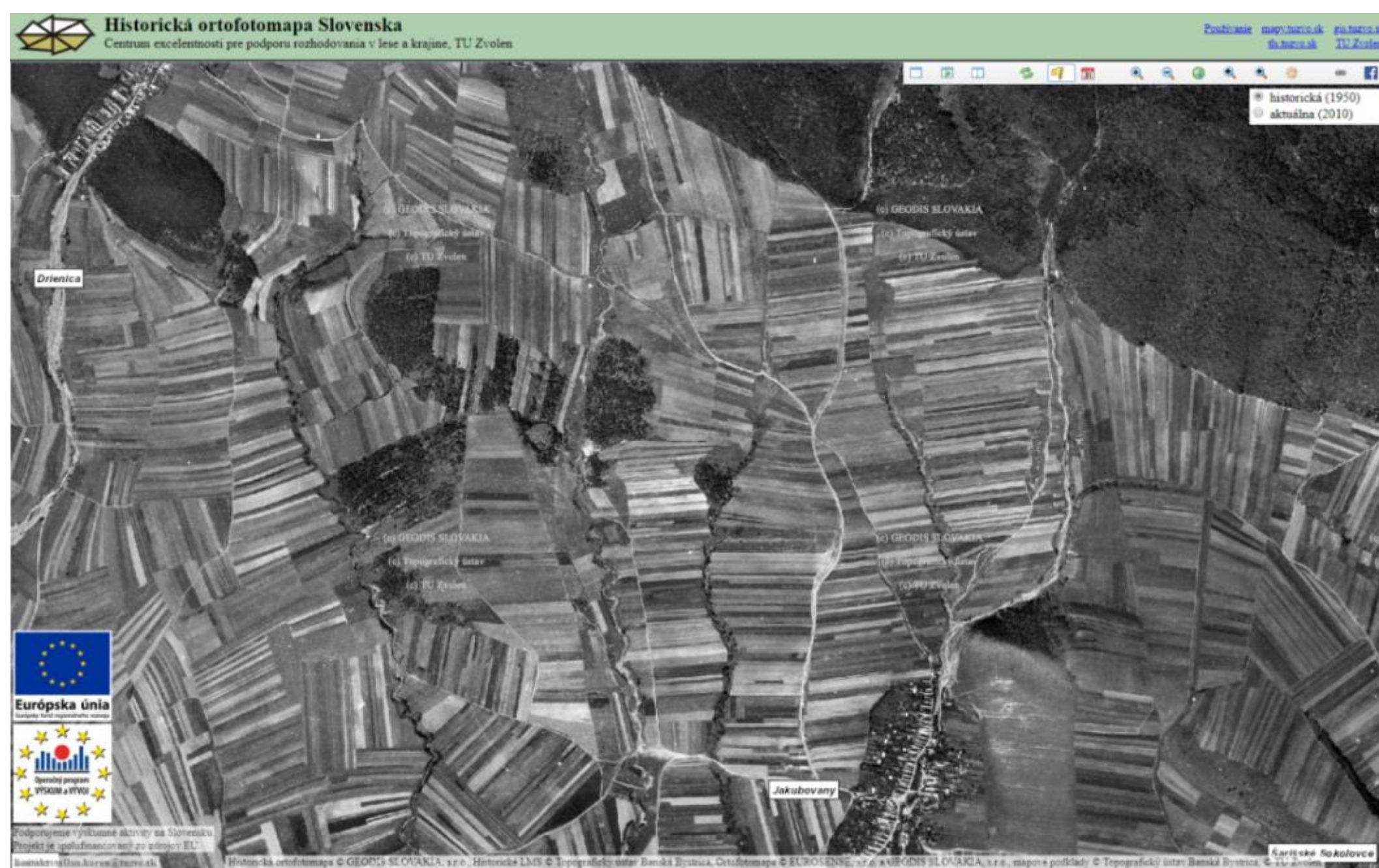

Vasil'ov – Lokca
(Oravská kotlina)

Letecká snímka z roku

2018

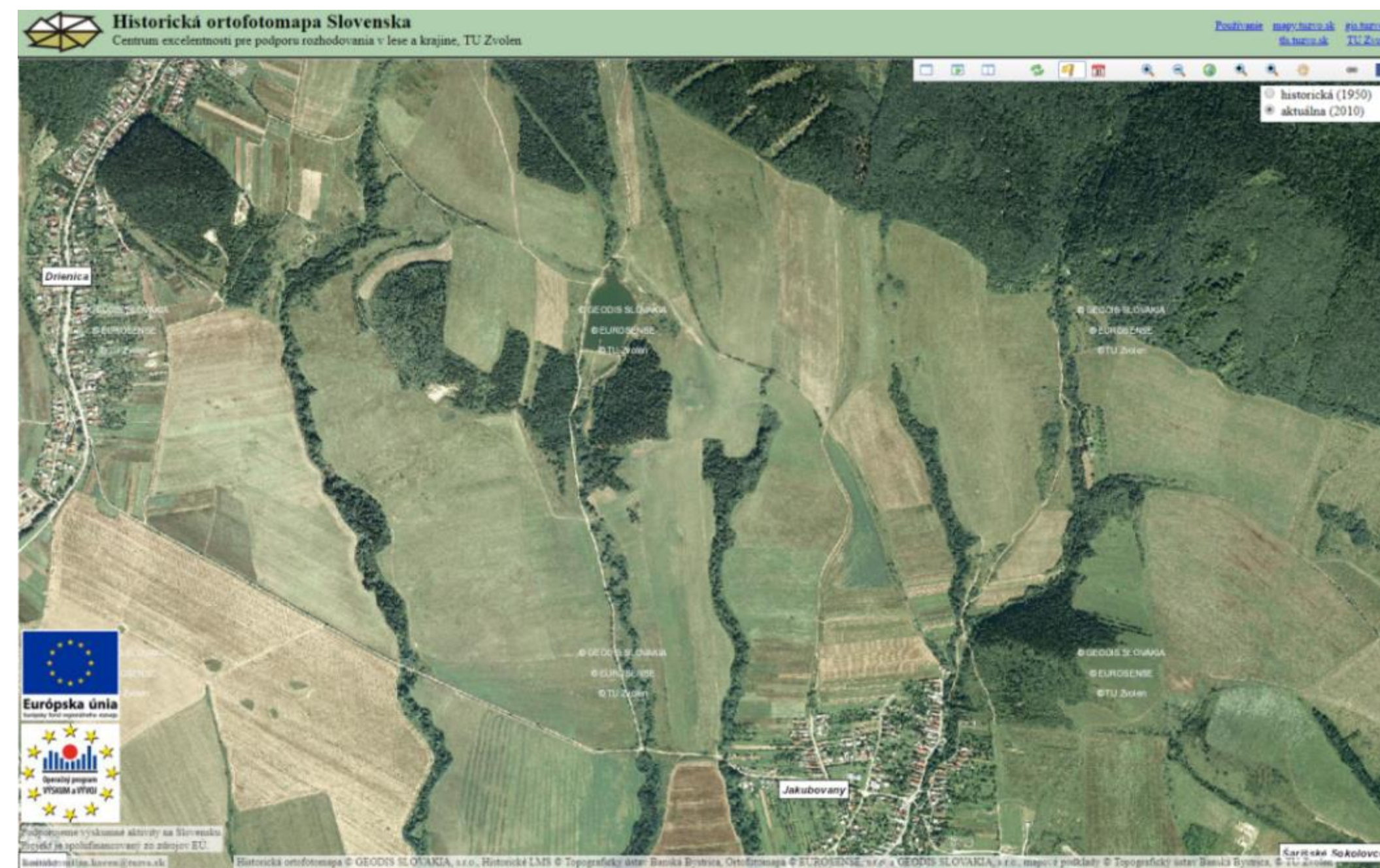
Zmeny v obhospodarovaní krajiny na Slovensku za posledných 75 rokov

Drienica – Jakobovany
(Šarišská vrchovina)

Letecká snímka z roku

1950

Drienica – Jakobovany
(Šarišská vrchovina)

Letecká snímka z roku

2019

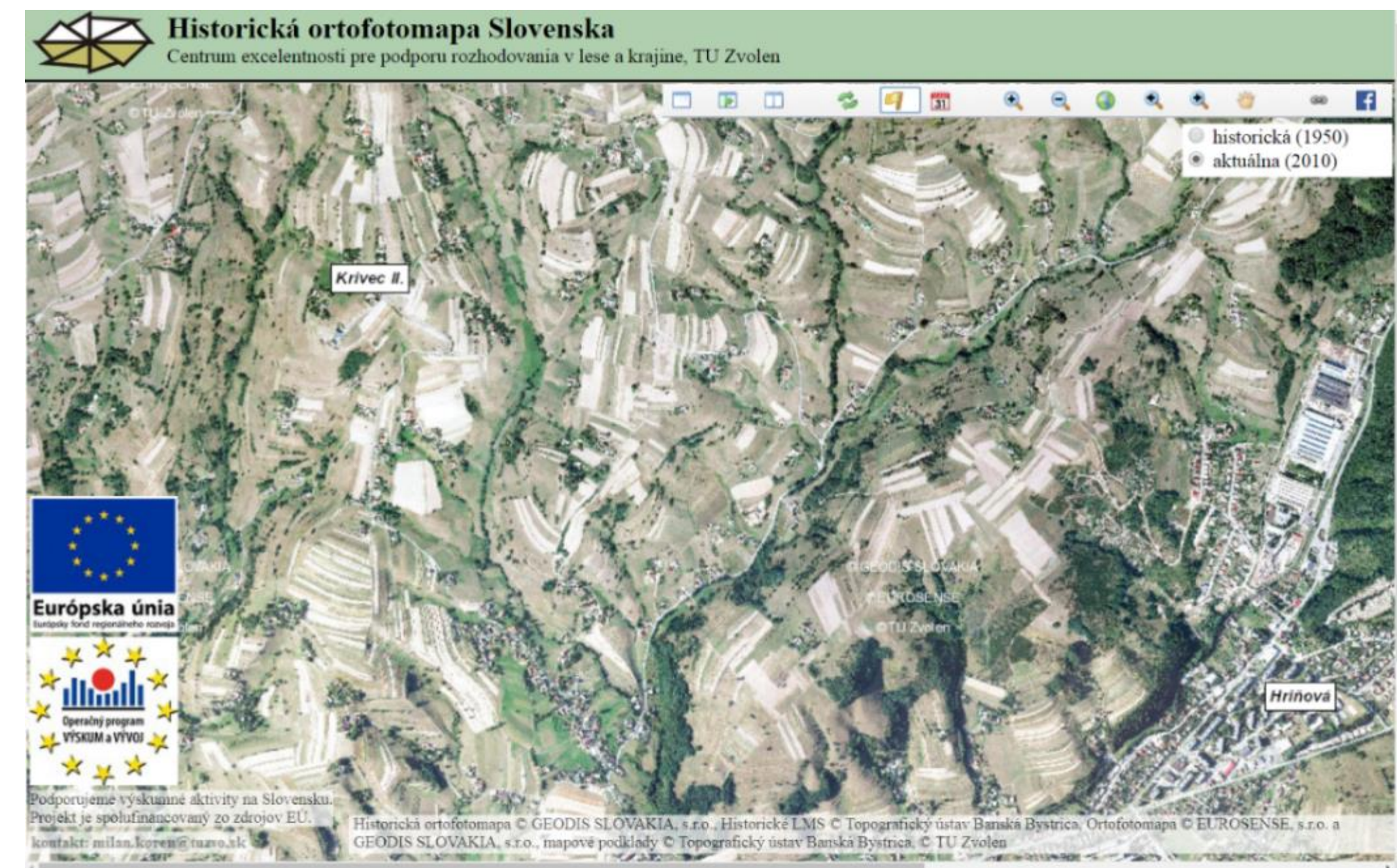
Zmeny v obhospodarovaní krajiny na Slovensku za posledných 75 rokov

Hriňovské lazy
(Podpoľanie)

Letecká snímka z roku

1950

Hriňovské lazy
(Podpoľanie)

Letecká snímka z roku

2018

Negatíva tzv. priemyselného poľnohospodárstva

Vplyv na neživé aj živé zložky životného prostredia

- Pôda (degradácia pôd – zmena štruktúry a erózia, dezertifikácia, zhutňovanie pôd, strata živín, strata organickej zložky, pokles úrodnosti pôd)
- Voda (vysušovanie krajiny, znečisťovanie povrchových a podzemných vôd agrochemikáliami)
- Ovzdušie (emisie skleníkových plynov a i.)
- Biota (masívny pokles biodiverzity všetkých živých organizmov)

Vplyv na socioekonomickú sféru

- Nezamestnanosť na vidieku
- Pustnutie kultúrnej krajiny
- Strata sebestačnosti v produkcii potravín, pokles kvality produkcie, negatívny vplyv na zdravotný stav ľudskej populácie

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Príklad z obce Trávnica (Podunajská pahorkatina) z roku 2018

Pohľad na 130 ha pôdny blok nad obcou Trávnica (okr. Nové Zámky, Podunajská pahorkatina)

Letecká snímka z roku **1950**

Letecká snímka z roku **2010**

Letecká snímka z roku **2017**

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Rok 2018, obec Trávnica – opakované bleskové povodne

v časti obce po prívalových zrážkach a nánosy blata spôsobené systémom hospodárenia na 130 ha
pôdnom bloku nad obcou (5. 8., 24. 8. a 3. 9. 2018)

Situácia v obci dňa 5.8.2018
tesne po prívalovej zrážke

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Rok 2018, obec Trávnica – opakované bleskové povodne

v časti obce po prívalových zrážkach a nánosy blata spôsobené systémom hospodárenia na 130 ha
pôdnom bloku nad obcou (5. 8., 24. 8. a 3. 9. 2018)

Situácia v obci dňa 5.8.2018 po
opadnutí prívalovej vody

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Rok 2018, obec Trávnica – opakované bleskové povodne

v časti obce po prítalových zrážkach a nánosy blata spôsobené systémom hospodárenia na 130 ha
pôdnom bloku nad obcou (5. 8., 24. 8. a 3. 9. 2018)

Opakovanie bleskovej povodne
24. 8. 2018

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Rok 2018, obec Trávnica – opakované bleskové povodne

v časti obce po prívalových zrážkach a nánosy blata spôsobené systémom hospodárenia na 130 ha
pôdnom bloku nad obcou (5. 8., 24. 8. a 3. 9. 2018)

Situácia v obci po opadnutí
vody 25. 8. 2018

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Rok 2018, obec Trávnica – opakované bleskové povodne

v časti obce po prítalových zrážkach a nánosy blata spôsobené systémom hospodárenia na 130 ha
pôdnom bloku nad obcou (5. 8., 24. 8. a 3. 9. 2018)

Pohľad na erodovaný pôdny
blok 8 dní po bleskovej
povodni (11.9.2018)

Negatívne dôsledky veľkoplošných monokultúr na ľudské sídla a dopravnú infraštruktúru

Rok 2018, obec Trávnica – opakované bleskové povodne

v časti obce po prívalových zrážkach a nánosy blata spôsobené systémom hospodárenia na 130 ha
pôdnom bloku nad obcou (5. 8., 24. 8. a 3. 9. 2018)

**Pohľad na inkriminovaný
pôdny blok o rok neskôr –
16.8.2019.....**

Environmentálne a ekonomické prínosy agrolesníctva

Adaptácia hospodárenia na pôde na zmenu klímy a súčasť regeneratívneho poľnohospodárstva

Environmentálne prínosy

- Zvýšenie druhovej rozmanitosti (biodiverzity)
- Ochrana pôdy pred eróziou
- Zlepšenie kolobehu živín
- Zlepšenie klimatických a hydrologických pomerov
- Sekvestrácia uhlíka

Ekonomické prínosy

- Zachovanie alebo zvýšenie celkovej produkcie z jednotky plochy a jej kvality
- Diverzifikácie produkcie – rozloženie podnikateľského rizika
- Zabezpečenie welfare pre voľne chované hospodárske zvieratá
- V krátkej budúcnosti budú aktuálne aj platby za viazanie uhlíka
- Tvorba nových pracovných miest, rozvoj vidieka, lokálna zamestnanosť

Aktuálny stav na Slovensku

Agrolesníctvu v modernom ponímaní sa na Slovensku venujeme od roku 2014, kedy pracovníci NLC začali participovať na pravidelných európskych agrolesníckych konferenciách, ktoré sa konajú každé 2 roky

Odvtedy sa začala niekoľkoročná intenzívna popularizácia agrolesníctva

Publikované boli postupne viaceré odborné materiály:

- Pilotná štúdia „**Agrolesnícke systémy a potenciál ich využívania na Slovensku**“ (https://web.nlcsk.org/wp-content/uploads/2021/12/1_SLOV-LES_web.pdf) (NLC),
- Metodika na zakladanie agrolesníckych systémov pre **Stratégiu SPP 2023-2027** (https://web.nlcsk.org/wp-content/uploads/2023/02/ALS_Metodika_web.pdf) (NLC v spolupráci s NPPC)

Popularizačné brožúry:

- **Agrolesníctvo: Udržateľná poľnohospodárska produkcia v súlade s prírodou** (https://www.prirodaprevsetkych.sk/wp-content/uploads/2025/01/Agrolesnictvo_web.pdf) (LIFE-IP)
- **Agrolesníctvo: Nedocenený poklad slovenského vidieka** (<https://agrolesnickaasociacia.sk/wp-content/uploads/2024/05/Agrolesnictvo-Ebook-2024.pdf>) (SAA)

Aktuálny stav na Slovensku

Agrolesníctvo sa postupne dostalo do povedomia odbornej i laickej verejnosti

- Početné prezentácie na odborných podujatiach, v tlači a rôznych periodikách
- Relácie v RTVS (rozhlas a televízia – Farmárska revue) a TA3
- Od roku 2021 pôsobí na Slovensku nezisková organizácia **Slovenská agrolesnícka asociácia (SAA)**, ktorá združuje záujemcov o túto problematiku a zastupuje Slovensko na medzinárodnej úrovni v rámci Európskej agrolesníckej federácie – bližšie informácie: (<https://agrolesnickaasociacia.sk/>) a Facebook
- Agrolesníctvu sa začali venovať aj ďalšie mimovládne organizácie (WWF, EKOPOLIS)
- Agrolesníctvo sa dostalo do systému podpôr v rámci Stratégie SPP 2023 – 2027
- Aktuálne sa pripravuje **študijný program na agrolesníctvo** (SPU v spolupráci s TUZVO)
- V rámci novely zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy účinnej od 1. 6. 2025 **sa definícia agrolesníctva dostala do primárnej legislatívy**

Aktuálny stav na Slovensku

Začali sa riešiť výskumné a medzinárodné projekty zamerané na problematiku agrolesníctva:

Projekt v rámci výskumného zámeru NLC „Modely transformácie drevinami zarastených nelesných pozemkov na produkčné agrolesnícke systémy“ (TRANSAGROLES, 2022 – 2026, v spolupráci s NPPC)

Projekty podporené APVV:

„Výskum možností využitia orecha čierneho (*Juglans nigra* L.) a gašтана jedlého (*Castanea sativa* Mill.) z produkčno-ekologického hľadiska v agrolesníckych systémoch na Slovensku“ (NLC, 2021 – 2025)

„Pásové striedanie plodín v kombinácii s agrolesníctvom - inovatívny systém hospodárenia na pôde v podmienkach zmeny klímy“ (SPU Nitra, 2024 – 2027)

Medzinárodné projekty (HORIZON)

AF4EU – „Agroforestry Business Model Innovation Network“ (HORIZON EUROPE, Cieľom projektu je rozšírenie Agrolesníckej inovačnej siete (AFINET) a výmena skúseností v agrolesníctve prostredníctvom vytvorenia regionálnych agrolesníckych inovačných sietí (NLC partner, 2023 – 2025)

EELAP – „Enriching European landscapes with agroecological practices“ – Zvýšenie hodnoty európskej krajiny prostredníctvom agroekológie (HORIZON, výzva **AGROECOCLOGY**) (NLC partner, 2025 – 2028)

Perspektívy agrolesníctva na Slovensku

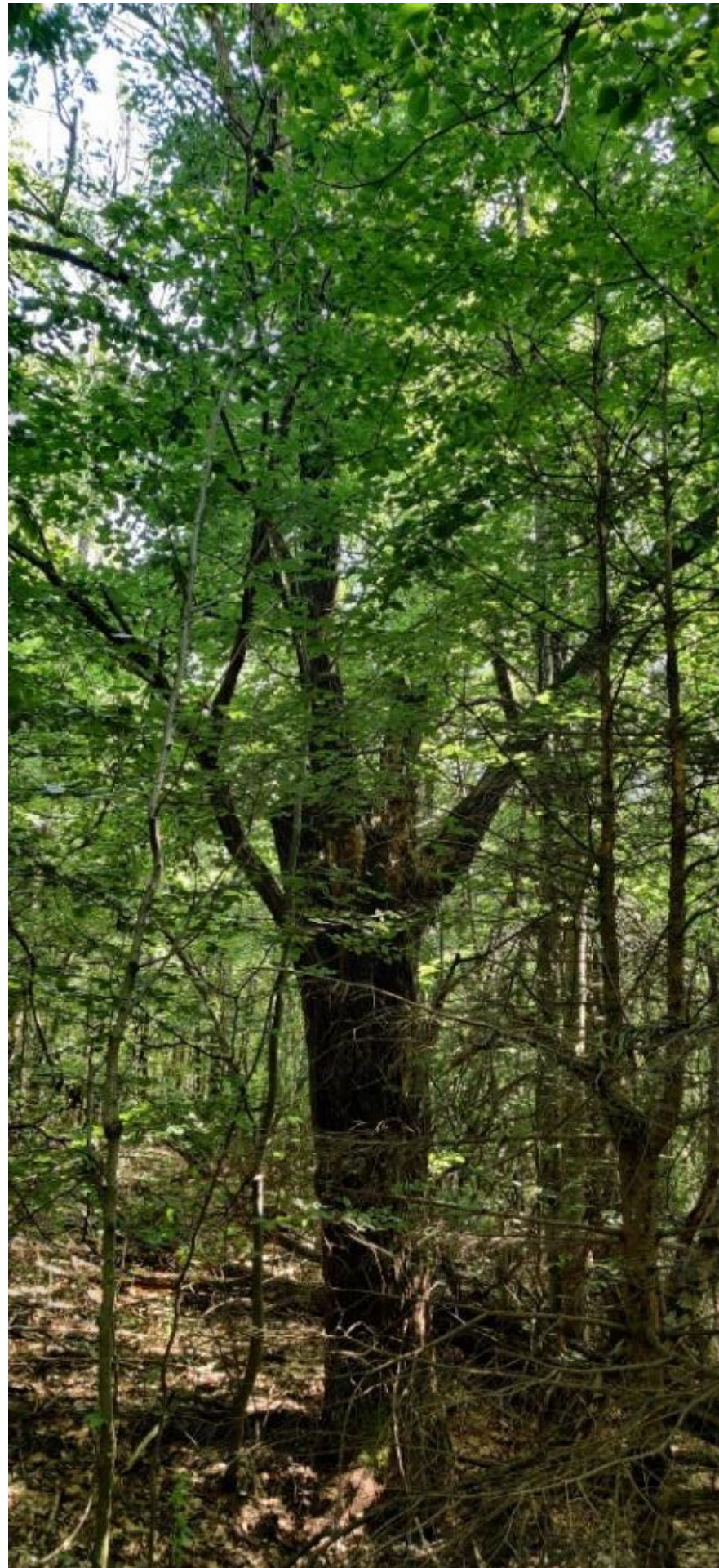

**Potenciál pre
agrolesníctvo
na Slovensku**

**poľnohospodárska
krajina bez **drevín....****

Perspektívy agrolesníctva na Slovensku

Potenciál pre agrolesníctvo

Drevinami zarastené poľnohospodárske pozemky „**biele plochy**“...

Legislatívne aspekty agrolesníckeho spôsobu hospodárenia na pôde – súčasný stav

Agrolesníctvo v primárnych právnych normách

V Zákone č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy boli do verzie účinnej od 1. 6. 2025 doplnené nasledovné ustanovenia:

PRVÁ ČASŤ, ZÁKLADNÉ USTANOVENIA, § 2 Základné pojmy: „Na účely tohto zákona sa rozumie:

b) poľnohospodárskou pôdou produkčne potenciálna pôda evidovaná v katastri nehnuteľností (ďalej len „kataster“) ako orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávne porasty; súčasťou poľnohospodárskej pôdy sú aj plochy porastené drevinami tvoriace súčasť **agrolesníckeho systému využívania poľnohospodárskej pôdy** alebo plochy porastené drevinami tvoriace poľnohospodársku účelovú zeleň,

k) **agrolesníckym systémom využívania poľnohospodárskej pôdy** také využitie poľnohospodárskej pôdy, pri ktorom sa na jednej ploche zámerne a účelovo kombinuje jej poľnohospodárske využitie s pestovaním drevín, ktoré sú integrálnou súčasťou tohto využívania“

DRUHÁ ČASŤ, ZÁSADY TRVALO UDRŽATEĽNÉHO VYUŽÍVANIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A OBHOSPODAROVANIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A JEJ OCHRANY, § 3 Starostlivosť o poľnohospodársku pôdu:

(1) Každý vlastník poľnohospodárskej pôdy (ďalej len „vlastník“) alebo nájomca a správca poľnohospodárskej pôdy (ďalej len „užívateľ“) je povinný

b) predchádzať výskytu a šíreniu burín a náletových drevín na neobrábaných poľnohospodárskych pozemkoch mimo hranice zastavaného územia obce podľa § 2 písm. i), ak osobitné predpisy neustanovujú inak, a vykonávať opatrenia na zabránenie šírenia biotických škodlivých činiteľov z drevín odstraňovaných podľa odseku 4,

(4) Ak je to **v záujme udržiavateľného poľnohospodárskeho využívania poľnohospodárskej pôdy**, orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy (§ 23) **môže** rozhodnutím **nariadiť výrub alebo odstránenie drevín na poľnohospodárskej pôde**. Orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy (§ 23) požiada o záväzné stanovisko podľa osobitného predpisu štátny orgán ochrany prírody a krajiny a určí mu na to primeranú lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako 15 pracovných dní.

(5) Pri nariadení výrubu alebo odstránenia drevín je orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy (§ 23) viazaný záväzným stanoviskom podľa osobitného predpisu vydaným štátnym orgánom ochrany prírody a krajiny, ak ho zaslal v lehote podľa odseku 4, a posudzuje, **či dreviny sú súčasťou agrolesníckeho systému využívania poľnohospodárskej pôdy**, či tvoria poľnohospodársku účelovú zeleň, dbá na ochranu vlastností a environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy a na zachovanie ekologickej stability územia a zohľadňuje riziko šírenia biotických škodlivých činiteľov z odstraňovaných drevín. Účastníkom konania o nariadení výrubu alebo odstránenia drevín na poľnohospodárskej pôde je vlastník alebo užívateľ poľnohospodárskeho pozemku.

Legislatívne aspekty agrolesníckeho spôsobu hospodárenia na pôde – potreba vykonávacej vyhlášky

Tézy pre prípravu vyhlášky MPRV SR, ktorou sa ustanovia podrobnosti o agrolesníckych systémoch hospodárenia na pôde

Vyhláška by mala ustanoviť podrobnosti o:

- limitoch pre pestovanie drevín v agrolesníckych systémoch na poľnohospodárskych a lesných pozemkoch (počty a veľkosti plôch s drevinami na hektár),
- zoznamoch drevín vhodných do agrolesníckych systémov na Slovensku (domáce a introdukované),
- požiadavkách na reprodukčný materiál drevín pre zakladanie agrolesníckych systémov,
- postupe pre evidenciu agrolesníckych systémov v LPIS-e, resp. v Katastri nehnuteľností,
- postupe pri vytváraní agrolesníckych systémov z „bielych plôch“ a krajinných prvkov (poľnohospodárskych pozemkov na ktorých už existujú porasty drevín),
- postupe pri vypracovaní manažmentových plánov pre dreviny v agrolesníckych systémoch (plán starostlivosti o dreviny a plán na využívanie ich funkcií).

Legislatívne aspekty agrolesníckeho spôsobu hospodárenia na pôde – súčasný stav

Agrolesníctvo v sekundárnych právnych normách (Nariadeniach vlády)

Právny rámec pre podporu zakladania ALS v Stratégii SPP 2023 – 2027

Nariadenie vlády SR č. 435/2022 z 30. novembra 2022, **doplnené Nariadením vlády SR č. 515/2023** z 20. decembra 2023. ktorými sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality – **obsahuje definíciu agrolesníckych systémov**.

Nariadenie vlády SR č. 3/2023 z 29. decembra 2022, **doplnené Nariadením vlády SR č. 407/2023** z 18. októbra 2023, ktorými sa **ustanovujú pravidlá poskytovania podpory** na neprojektové opatrenia Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky **na založenie agrolesníckeho systému, ochrana a údržba drevín založeného agrolesníckeho systému**.

Vestníky MPRV SR, ktoré **upravujú výšky podpôr** na neprojektové opatrenia – **na založenie agrolesníckeho systému** (2 468 €/ha na ornej pôde, 2 498 €/ha na TTP), **na ochranu a údržba drevín** založeného agrolesníckeho systému (603 €/ha na ornej pôde, 611 €/ha TTP), **výberové kritéria na zoradenie žiadostí** do operácie podpora na založenie agrolesníckeho systému na ornej pôde a trvalých trávnych porastoch, **zoznam drevín** určených na založenie agrolesníckeho systému.

Legislatívne aspekty agrolesníckeho spôsobu hospodárenia na pôde – súčasný stav

Existujúce právne normy, ktoré v aktuálnom znení obsahujú viaceré legislatívne bariéry, sťažujúce proces rozširovania ALS v praxi pri hospodárení na pôde:

- **Zákon č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny** v ktorom je potrebné upraviť ustanovenia týkajúce sa pestovania nepôvodných drevín v lesných porastoch a agrolesníckych systémoch mimo chránených území a zosúladiť ich so **zákonom č. 138/2010 o lesnom reprodukčnom materiáli**
- **Zákon č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy**
- **Zákon č. 504/2003 o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov**
- **Zákon č. 229/1991 o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľno-hospodárskemu majetku**
- **Zákon č. 330/1991 o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách**
- **Zákon č. 326/2005 o lesoch**
- **Zákon č. 597/2006 o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti registrácie odrôd pestovaných rastlín a uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh**

Pre možnosť jednoznačnej identifikácie a registrácie parciel, na ktorých sa budú dlhodobo praktizovať agrolesnícke postupy odporúčame doplniť nové kódy agrolesníckeho spôsobu využívania pozemkov do prílohy č. 2 k vyhláske č. 461/2009 Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv nehnuteľnostiam (katastrálny zákon).

Agrolesnícke aktivity v projekte LIFE-IP NATURA 2000 SVK „Príroda pre všetkých“ (2021 – 2030)

Agrolesnícke aktivity v projekte „Príroda pre všetkých“ sú realizované v projektových územiach Poľana a Záhorie s nasledovným zameraním na:

- 1. Záchrana biotopu európskeho významu Kr2 Porasty borievky obyčajnej, kód NATURA 2000 5130 na Poľane**
- 2. Obnova a rozširovanie agrolesníckych systémov v projektových územiach Poľana a Záhorie, ako predpokladu pre vytváranie biotopov vhodných pre viaceré chránené druhy živočíchov (najmä vtákov), hmyzu a rastlín**
 - **V projektovom území Poľana, sú agrolesnícke aktivity realizované v spolupráci s miestnymi malými hospodármi a zamerané na:**
 - Zachovanie a obnova pasienkov s vysokokmennými ovocnými drevinami
 - Mapovanie a množenie lokálne pestovaných odrôd ovocných drevín na Podpoľaní, prednostne jabloní a hrušiek vhodných pre zakladanie agrolesníckych systémov s ovocnými drevinami
 - Zachovanie a obnova pasienkov s dubmi
 - **V projektovom území Záhorie, sú agrolesnícke aktivity realizované v spolupráci s farmami skupiny SANAGRO a.s. a zamerané na:**
 - Vytváranie nových agrolesníckych systémov na ornej pôde
 - Transformáciu „bielych plôch“ na produkčné agrolesnícke

Výstupom projektu bude 120 ha obnovených a novovytvorených agrolesníckych systémov v projektových územiach

Agrolesnícke aktivity v projekte LIFE-IP NATURA 2000 SVK „Príroda pre všetkých“ (2021 – 2030)

Pohľad pred zásahom

Pohľad po zásahu

Borievkový pasienok - Vrchdetva

Hmota vytážená z lokality Vrchdetva

Ideálny stav borievkového pasienka

Agrolesnícké aktivity v projekte LIFE-IP NATURA 2000 SVK „Príroda pre všetkých“ (2021 – 2030)

Kosený ovocný sad

Mapovanie a množenie lokálne
pestovaných odrôd jabloní a hrušiek
na Podpoľaní

Agrolesnícke aktivity v projekte LIFE-IP NATURA 2000 SVK „Príroda pre všetkých“ (2021 – 2030)

**Zakladanie nových agrolesnícky systémov na ornej pôde –
Záhorie – farmy SANAGRO a.s.**

Ako ďalej s agrolesníctvom na Slovensku

Aby sa agrolesníctvo stalo stabilnou súčasťou hospodárenia na pôde na Slovensku, je potrebné uskutočniť zásadné zmeny v týchto oblastiach:

- 1. Dokončiť a prijať komplexnú zákonnú úpravu agrolesníctva a novelizovať všetky priamo súvisiace zákony.**
- 2. Urýchliť riešenie rozdrobenosti pozemkového vlastníctva prostredníctvom komplexných pozemkových úprav.**
- 3. Zamerať sa na vzdelávanie a výskum v oblasti agrolesníctva a s ním súvisiacich činností.**
- 4. Prehodnotiť dotačný systém a nastaviť v prospech agrolesníctva, aby sa stalo trvalou súčasťou produkčného a ekologického potenciálu krajiny.**

Ďakujem za pozornosť

